

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo

Høring – Forslag til ny postlov med forskrift.

Jeg viser til høringsbrev av 22.10.2014. Mine kommentarer er i det vesentligste knyttet til spørsmålet omkring lørdagsomdeling av aviser og plassering av utleveringspostkasser.

§ 7. Leveringspliktige posttjenester

Det opplyses at ca 15% av landets husstander ikke dekkes av alternative avisdistribusjonsnett. Ute i distriktene er denne andelen utvilsomt langt høyere. Selv om de fleste aviser allerede idag tilbyr avisen på nett, er det enda i en god tid framover mange av abonnentene som ikke har/kan bruke slik tilgang. Lørdag er kanskje den ukedagen papiravisen er mest lest.

Noen lokale aviser benytter ikke avisdistribusjonsnett i det hele tatt. For disse avisene, hvis de har lørdagsutgave, kan bortfall av lørdagsomdeling være av stor betydning for å beholde abonnenter og overleve. Svekkelse av lokale aviser vil være negativt for lokaldemokratiet.

Jeg mener derfor at avisomdeling på lørdag fortsatt bør beholdes i en del år framover til en større andel av befolkningen har tilgang til alternative avisløsninger. At ordinær postomdeling på lørdager foreslås sløyfet er akseptabelt.

Konklusjon: Alternativ 1 bør velges.

§ 19. Utleveringspostkasse

Det er vanskelig å skjønne at denne paragrafen kan vedtas uten vesentlige endringer med bakgrunn i dommen fra lagmannsretten. Dette fordi flere ting her er uklare. Den overlater til tilbyder å utøve tilfeldig skjønn, og er derfor ikke et egnet styringsverktøy i postpolitikken.

I 2. ledd foreslås det at det kan gjøres unntak fra de generelle avstandskrav for oppstilling av postkassen fra bolig/næringseiendom i særlige tilfeller når det foreligger situasjoner som nevnt i punktene 1 – 4, heretter kalt kategori 1 – 4. Det bemerkes at særlige tilfeller vel bare er relevant for kategori 1, mens det i praksis vil gjelde i alle tilfeller for kategoriene 2 – 4.

Formuleringen i særlige tilfeller er upresis og gir rom for høy grad av skjønn hos tilbyder (postoperatør), og dermed tilfeldig forskjellsbehandling. Den forutsetningen som er sagt om at det kun skal gjelde der det kan bidra til rasjonell postomdeling, er lite konkret og vil ikke være noe styringsverktøy i et stadig meir konkurranseutsatt marked. Ethvert fritak fra å kjøre en avstikker, kort eller lang, kan med rette sies å bidra til meir rasjonell postomdeling. Det må derfor legges til grunn at unntaket vil komme til å gjelde alle der det er færre enn 3 husstander i gjennomsnitt per km vei, ikke bare i noen tilfeller.

Konsekvensene av denne unntaksregelen – omfanget av unntak – er ikke klarlagt. Det sies i merknadene at med bakgrunn i tallmaterialet (Postens konsesjonsrapporter) er det ikke noe som tilsier at antall unntak vil endre seg i særlig grad. Dette er ikke troverdig. Hovedgrunnen til at antall unntak på grunnlag av denne bestemmelsen ikke har økt de siste åra, er at Posten fram til 2009 ikke hadde fokus på dette. Da påleggene om å flytting av postkasser kom i 2010, kom klagene. Og ettersom dette ble en sak for rettsapparatet ble arbeidet stilt i bero.

Det bør derfor være selvsagt at myndighetene skaffer seg oversikt over hvor mange husstander som vil kunne bli berørt ved f.eks. færre enn henholdsvis 3 og 2 husstander etter kategori 1-regelen, før loven kan vedtas i Stortinget. De teoretiske beregningene som Posten la fram i retten på ca 8.850 husstander som oppfyller kravet til kategori 1-regelen er åpenbart alt for lave, noe retten også slo fast.

Det er også uklart hvordan avstand skal måles og husstander telles på en avstikker. I loven benyttes formuleringen i gjennomsnitt per km vei. Vanlig oppfatning er derfor at hele avstikkeren må betraktes. Imidlertid har Posten ment at en slik beregning kan foretas for bare en del av avstikkeren, altså en form for marginalberegning. Dette må klargjøres bedre i merknadene til paragrafen.

Det må selvfølgelig kunne gjøres unntak for særlig spredt bosetning. På samme vis som for unntak fra leveringsplikt i § 8, bør unntak fra avstandskravet for postkasseplassering etter kategori 1-regelen bero på en vurdering av urimelige kostnader. Dette må nærmere utdypes i forskrift eller merknader. I tillegg til antall husstander og avstand, må det også tas hensyn til vegstandard, postmengde hos disse husstandene, om det er næringsvirksomheter og eventuell sesong-/fritidsbosetning.

Konklusjon: 1., 3. og 4. ledd i § 19 beholdes uendret. 2. ledd endres til:

Det kan gjøres unntak fra avstandskravene i første ledd når det:

1. er særlig spredt bosetning der det vil være urimelig kostnadskrevende å forta utlevering,
2. følger av offentlig regulering,
3. ikke er farbar vei, eller
4. er isolerte faste helårlige boliger eller næringsseiendommer uten regulær transportforbindelse eller hvor utlevering er uhensiktsmessig sammenholdt med brukers ferdselsmønster.

Øvrige merknader

Det er ingen tvil om at utviklingen i postmarkedet er utfordrende og krever tiltak for å hindre at statlige overføringer for ulønnsomme posttjenester ikke skal øke drastisk. Da blir det også et tankekors at med innføring av fri konkurranse (EU's 3. postdirektiv), der ulike private tilbydere overtar den lønnsomme delen av markedet, vil behovet for statlige overføringer øke sammenlignet med om Posten hadde enerett. Det er også konklusjonen i den nevnte rapporten fra Oslo Economics fra 2010.

En måte å effektivisere postomdelingen på er å benytte samlestativ i langt større grad enn i dag. F.eks. kan alle husstander som bor langs en avstikker på mindre enn henholdsvis 100 og 250 m i tettbygde og spredtbygde strøk, ha felles postkassestativ ved hovedveien. Også en samling av postkasser langs hovedveien vil redusere antall stopp og spare tid. Det må da være

rimelig å kreve at slike innsparingsmuligheter utnyttes først, før andre skal miste postkassen helt.

Det er grunn til å tru at forslaget som gir avkall på lik enhetsporto (utover enkeltsendinger) og full konkurranse vil føre til dyrere posttjenester i distriktene sammenlignet med sentrale strøk. Dette vil være negativ for både bosetting og næringsvirksomhet, stikk i strid med gjeldende politisk målsetning.

Lunde, 15.01.2015

Mvh

Harald Omnes